

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

Pest'a

5/17

Noemvre

1865.

Ese in fie-care luna de trei ori adeca in 5. 15.
si 25. dupa c. v. contienendu doue cóle.

Pretiuu pentru Austria

pe Opt.—Dec. 2 fl. —
pe Opt.—Jun. 6 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Opt.—Mart. unu galbeuu.

Nr.

16.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 18.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

I

**curso
anualu.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VICTORU HUGO.

Conformu programei nóstre d'a face cunoscuti cetitorilor nostri si pe barbatii mai renumiti ai natiunelor straine, in nru-lu de acuma publicâmu portretulu si biografi'a acestui geniu mare alu secolulu presinte.

Victoru Hugo, marele poetu alu Franciei s'a nascutu la 26-le fevr. 1802 in Besançon. Tata-seu a fostu oficieru in armat'a lui Napoleonu; mam'a sa erá din o familia roya-lista, ce-si tragea originea de la eroii de Vendee. Prim'a educatiune a primitu-o de la mam'a sa, apoi de la doi barbati contrari de opiniunile politice, tata-seu inse nefiindu indestulatu cu acésta educatiune, lu-a

Victoru Hugo.

dusu cu sine in Spania, unde erá guvernatoru peste dóue provincie. La anulu 1812 parasindu Spania, impreuna cu fratele seu l'a dusu la Paris, unde fú crescutu in seminariulu nobililor. In tempulu restauratiunei, s'a escatu o cérta intra tata si mama, candu se judecase ca Victoru sê remana la mam'a sa, candu elu fiindu inchisu intr' unu institutu, s'a resbunatu cu scrierea tragedieiroyaliste „Irtaméne“. Prim'a sa oda a esítu tiparita fiindu in etate de 15 ani. In 1819 dóue poesie ale sale fura premiate de academi'a din Toulous, a trei'a poesia : „Moise la Nilu“ inca fú premiata in anulu urmatoriu. Acestu

succesu mare l'a indemnatu ca sê se lase de studiile juridice, si atunci indata a scrisu unu romanu : „Han d' Island“, in care eroulu e singuru autorulu, cu care a voitu sê face o placere adorarei sale, opulu inse o fôrte nesuccesu. In acestu tempu a publicatu mai multe critice despre operele celor mai renumiti poeti si literati, precumu si unu tomu de ode si satire. Nu multu dupa acêsta a primitu o pensiune de la Ludovicu XVIII, din carea a potutu traî si asia s'a casetoritu la an. 1822.

La an. 1824 a publicatu Ode si balade, precum si o colectiune poetica „La muse française“ (1823—24), „Bug-Jargal“, apoi la 1825 si-a descriu caletori'a din Svitieria. Od'a catra column'a de Vedom l'a facutu fôrte popularu si prin acêsta a recascigatu amôrea tatalui seu, care cu unu anu dupa acêsta, impacandu se cu fiulu seu, a si moritu, astfelu trecandu in partid'a natiunala sub standardulu acesteia a scrisu cele mai frumôse cantece; „Orientalele“ din 1828 sunt cele mai stralucite creatiuni lirice in literatur'a franceza, pline de inspiratiuni si sentimente. Amicii clasicismului cari prin sustinerea formelor vechi se nisuiu a marginî cugetarea libera, au inceputu o lupta crancenă contra lui V. Hugo, care se faciî inspaimantetoriulu obscuritateri vechi prin mai multe opere teatrale, mai alesu candu s'a jocat mai antâiu „Ernani“ s'a vediutu acêsta lupta in deplin'a sa estindere, clasicismulu turbă, ca si candu ar fi presentîtu influint'a ce va exerciă romanticismulu asupra relatiunilor politice scociale din Francia. Cu caderea lui Carolu X. si V. Hugo a cadiutu din starea insemnata, ce ocupase sub restauratiune ca conducatoriulu partidei progresiste. Acêsta a sentitu-o si elu, candu in odele din 1830—33 a lasatu sê licure ôre care caracteru legitimistu. Romanticulu cadiutu s'a mangaiatu cu Elegie, cari le dedică regelui detronisatu. In 1831 a aparutu „Notre Dame de Paris“, contra careia indesiertu s'au luptatu mai multi critici, câ-ci compusetiunea-i grandioasa si executarea-i corecta e demna de admirare. A scrisu mai multe cantări, apoi dramele „Le roi s'amuse“, „Lucretia Borgia“ 1833, „Maria Tudor“ 1833, „Angelo“ 1835, „Ruy Blas“ 1838, cari totu mai eclatante au datu dovêda despre poterea talentului seu.

Dar' cariera politica a lui V. Hugo inca e de insemnate mare. In 15-le aprilu 1845 a intratu in camera pairilor, unde a avutu o rola frumôsa. Ca oratoru e fôrte rapitoriu, nu se nisuieste a convinge pre ascultatori, ci ii rapesce cu farmeculu vorbirei sale; — in meditatiunile

sale nu cunôsce margine fara numai terenulu intinsu, peste care se estinde fantasi'a sa. Astfelu e ca poetu, totu asia e si ca oratoru.

Ca tribunu alu poporului impreuna cu Lamartine a fostu indreptatoriulu, datatoriulu de tonu alu multimei; — in catro a pornitu elu rapitu de fantasi'a sa cea grandioasa, i-a urmatu natiunea cu entusiasmu, câ-ci de la acesti genii puternici si-a asceptatu salvarea, ce atâtu de frumosu a fostu cantata prin melodiôsele tonuri a lirelor lor.

Odele lui V. Hugo sunt escelinte de la inceputu pana 'n fine, — cantarile lirice nu le potemu admiră destulu; in creatiune e puternicu, compusetiunea i-e gradiôsa, posiede tôte acele insusiri ce trebuie sê aiba poetulu spre vrajirea trablourilor maiestôse, — ideele bine alese le descrie cu litere fulgeratôre.

Cu multu mai putienu spatiu avemu, decâtu sê potemu arată aci pre acestu geniu in deplin'a sa forma grandioasa.

Spiritulu seu e neobositu, mai in tôte ramurile literaturei si-a aredicatu monuminte, ce asigurêza autorului nemorire.

Amintimu numai „Legendele secolilor“, dintra cari vreo câteva avemu si noi traduse de d. Negruzzi si romanulu „Misérabili“ de mai curendu, tradusu in romanesce de d. Dimitriu Bolintineanu si altii in Bucuresci. Nime nu a descriu mai nimeritu miseri'a, ce a cuplesitu societatea omenêsca, ca Victoru Hugo in acestu opu, ce intru adeveru e o epopeea gigantica, ce ni arêta peccatele societatei omenesce in tablouri infioratôre.

V. Hugo e neimpacatu inamicu a lui Napoleonu III., din care cauza traiesce esilatu de buna voia in insul'a Jersey, aci a scrisu mai multe opuri, cari totudêuna au atrasu atentiunea lumii civilizate; precumu si in presente cetimu câ câtu de curendu ne va surprinde cu nesce poesie intitulate : „Chansons de rues et de bois“, aceste cantari de riu si padure, precumu dice „Indep. belgica“ sunt nesce doine subtile, pline de sentimente fragede, intime si reminiscentie la *bataliele pentru libertate*.

ORI CE SÈ FII....

(DE VICTORU HUGO.)

Ori ce sê fii, avutu, saracu, betranu sêu junc.
De n' asceptai cu doru, cand sôrele apune,
Unu pasiu melodiosu, unu pasiu iubit, usioru,
Unu velu placutu si scumpu ce iute si dispare,
Precum unu meteoru in nôptea lunga, mare,
Si-ti lasa 'n peptu unu morbu : sê te topesci de doru;

De numai din poezi ce canta si suspina
Si cari iubescu cunoscî sentirea cea divina,
Ce multu incantatoriu aûrise anii tei :
Sê ai o ânima ce móre pentru tine,
Sê n'ai tu de facili, de stelisióre line,
De sóre lucitoriu decâtu pe ochii ei ;

De n' asceptai neci candu, morosu si 'n intristare,
La pórt'a balului, ce luce 'n umbr'a mare,
Acelu minutu doritu cand balulu va 'necetá,
Sê-ti vedi frumos'a ce ca fulgerulu straluce,
Cu vêneci ochisiori, pe fetisiór'a dulce,
Incinsa de splendoru, cu flori pe fruntea sa ;

De n'ai sentîtu neci cand o nebunia 'ndata,
Cand altulu sarutá manuti'a adorata,
Si pe unu peptu strainu batuse peptulu ei ;
De n'ai privitu neci cand cu ura, resbunare,
Câ 'n valsulu necuratu, in repede sborare,
Cum cadu, se vestedioscu florice si femei ;

De nu te-ai cobóritu neci cand josu la coline,
Cu peptulu plinu-plinutiú de emotiuni divine ;
De cumva sér'a tu sub multu umbrosii tei,
Pe cand pe ceriu luceau suave stelisióre,
Cu mândr'a-ti n'ai gustatu placerea 'ncantatóre,
Aseunsi si siopotindu de si-ati fostu sengurei ;

Si deca man'a ta n'a tremuratu vr'o 'n mana,
Si vorb'a „te iubescu“ —, ce dulce te ingana,
Nu te-au inavutîtu cu magice sentîri ;
De n'ai compatimitu chiar tronurile nalte,
Câ posedicindu amoru acele cauta alte :
Imperiu gloriosu, renume si mariri ;

Si cand lumin'a ta incetu incetu se stinge,
Din negur'a cea grea Paris nu se destinge
Cu tururile-i vechi, beserecile-i mari,
Si neci nenumrand minutele trecute,
Ce nóptea te 'mpresoru de ilusiumi placute,
Si 'n dióri disparu de loca si pieru in trupe rari ;

Si deca tu atunci cand totulu dormitéza,
Si dens'a fara grigi pe patulu ei viséza,
N'ai plansu ca si-unu copilu de suferinti'a ta,
Chiamand d'o suta ori pe dens'a nóptea 'ntréga,
Credicindu câ d'o mai chiâmi ea va sê se ivéscu,
Pe mam'a-ti blastemand, dorindu a espira ;

De n'ai sentîtu neci candu, câ ochiulu de fecióra
Aprinse 'n ânim'a-ti o alta animióra,
De ce fusi incantatu, câ 'n ceriuri ai privitu,
Si pentru ea ce-a risu de chinulu teu celu mare
Morire-ai bucurosu in loculu de perdiare ; . . .
Neci cand nu ai iubitu, neci cand n'ai suferitu !

Iosifu Vulcanu.

Flórea de pe Cerna.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Serman'a Asechi! Neci unu remasu bunu
nu a mai potutu dice iubitei sale maice, ce de
multu de multu o ascépta.

Éra betranulu ei tata de siguru si acuma
stá in pragulu usiei si intréba de trecatori —
nu vine óre si fiic'a sa ?

Nime nu scie nimicu.

Se suie apoi la munte si intréba bradii
inalti :

— Nu a trecut Sabina mea pe la voi ?!

Bradii sioptescu numai cu compatimire,
dar' nenorocitulu tata nu ii intielege.

Se cobóra la riulu din vale si privindu
lungu licurirea argintia a apei, se adresédia
catra undele cristaline :

— Fiic'a mea unde e, nu sciti voi dóra de
dens'a ?!

Umblatu-a in tóte partile, intrebatu-a pre
toti cu cine numai s'a intalnit si n'a aflu
fiintia, carea sê-i fi sciutu respunde.

O! de sciea elu câ dulcea sa Sabina e cap-
tiv'a paganilor, cari au rapitu-o si au dusu-o
deadreptulu domnului lor Mustafa basi'a — spre
vendiare!

Dar' póte e mai bine câ nu a auditu, câ nu
a sciutu nimicu!

Mustafa a solvitu cu bucuria câtu au ce-
rutu hotii, si a predatu jun'a fecióra sclavelor
sale, cari delocu o dusera la baia de buna mi-
résma si glorificandu-o, i admirau frumsetiele
sale.

Frumós'a Asechi, nenorocit'a juna, ascultá
cu anima franta maririle lingusitóre, ce i adre-
sau sclavele in nebuni'a lor.

Ea se aplecá voiei lor, nu sciá multu
de sine, nu se opuse candu acele o imbracara
in vestminte pompóse ; — in urechi i acatiara
cercei de diamantu, tali'a-i mladíosa i-o incin-
sera cu unu sialu de matas'a cea mai fina, pre
mani i incopciara ornamente de aur si asia o
condusera in o sala pompósa, unde erau oda-
liscele domnului mare.

Splendóre si pompa, flori si tapete in frum-
setiau salonulu, ce parea câ e unu paradisu lo-
cuitu de angerii dragalasi, pre cari frumós'a juna
totusi ii intreciá cu frumosei'a-i rara.

Precumu ai frange unu curcubeu si ai pre-
será flori rupte din elu, in asia splendóre pito-
résca luciá haremulu.

Pre colóne ardeau sute si mii de candile in

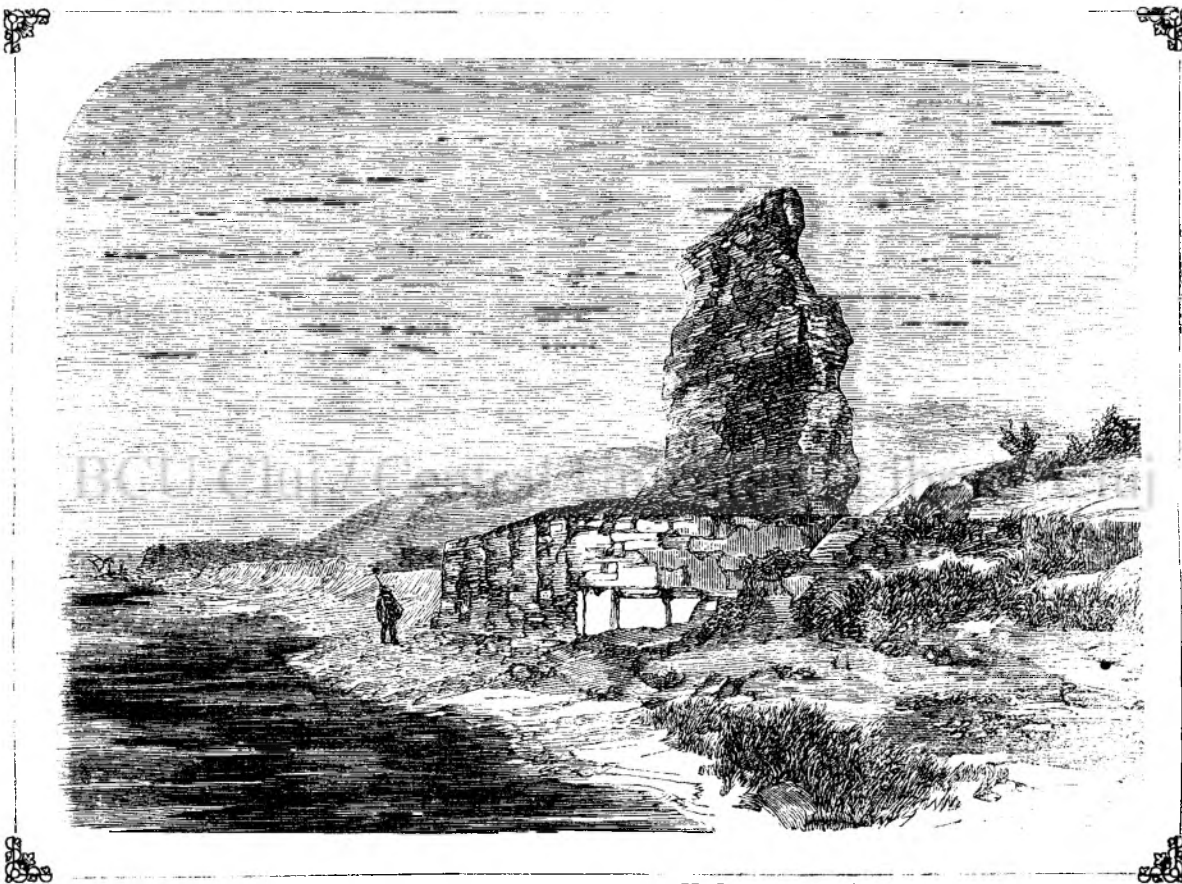
tóte colorile, cari inundau salonulu cu o lumina farmecatóre; o blanda cétia azura, escata din fumulu ambrei, ce-lu sugeau odaliscele din ciubuce lungi, numai inmurgá ceva din acésta lucire orbitóre.

In fruntea salonului erá radicatu unu divanu pomposu, aci aredicara pre frumós'a Asechi; cele patrudieci sclave nebune si glumetic cantau sí jocabu in giurulu ei, precandu din candilele ardiende se respandean miresme adormitóre

Introducerea feciórei in harem u erá o festiuitate rara, in palatulu intregu domniá o bu-

scump'a mea, cá-ci din tóte odaliscele frumóse pre tine te-am alesu ca sê-i fi donulu celu mai pretiosu alu dilei acesteia, — de aceea bucurate, cá-ci tu vei straluci ca unu sóre pentru ca sê luminedi intunereculu animei amoróse a domnulu mare, bucura-te fêta frumósa!

Betran'a crudela rostí aceste cuvinte asupritóre cu o vóce dragalasia, budiele-i spurcate surideau si ochii ei ardeau in vulvóre, — ér' serman'a Asechi rosí si si-indreptá frumósii sei ochi spre pamentu; pareau ca sta pe focu si doriá mórte numai ca sê scape de acésta fiintia demonica

Ruinele puntei lui Traianu. (Vedi pag. 197.)

curia nemarginita, toti erau straportati si leganati in visuri de fericire, toti numai serman'a Asechi sentiá in tóta pomp'a si festiuitatea césta — agoni'a mórtei.

Decâteori vediu ea pre Mustafa basia, totudéuna se 'nfiorá de cugetulu, cá ea trebuie sê-lu iubésca.

— Bucura-te fecióra incantatóre, cá-ci mare fericire te ascépta pre tine! — i díse matrón'a haremului.

Asechi nu respunse nemica la acésta felicitatiune torturatóre pentru ea.

— Astadi e diu'a onomastica a lui Mustafa basia, — continuá betran'a — bucurate dar'

Putienu dupa acésta aparú Mustafa in harem u; — tóte odaliscele grabira sê-lu intempine cu diferite donuri, cu mustre cosute cu firu de auru, cu paseri sí póme colorite.

Domnulu mare neci cá se uitá la frumós'a cununa a odaliscelor, aceste tóte se intunecara ca stelele 'naintea sórelui, candu se ivi betran'a cu frumós'a Asechi.

Mustafa priviá suridiendu la mandr'a fecióra, precandu acésta tremurá inaintea lui ca o caprióra la vederea leului, si candu elu se apropiá la ea si o prinse de mana, ingalfedi, sentiá perderea poterilor sale.

Elu o conduse la divanu si se asiediã giosu la pitiórele ei.

Ochii lui schinteiau la vederea frumsetielor mari ce decorau acésta juna nenorocita, i apucã man'a si o strangea catra budiele sale.

Asia de rece erã man'a césta; — neci prin sarutarile-i ferbinte nu se incaldiã man'a ei, ci remase rece ca man'a mórta.

Dar' óre frumosulu peptu alu ei si budiele-i rumene inca sunt asia de reci?!

Mustafa pasionatu imbratísia feciór'a, dar' candu o atrase catra peptulu seu, sentiã si elu o recéla ghiatiósa, se inspaimantã vedindu câ frumós'a juna amorti ca mórta, tóta viéti'a ei pareã câ a sboratu, ochii ei erau inchisi si budiele stanse si invenetite.

— Asechi! frumósã Asechi descépta-te, graiesce câteva cuvinte dragalasie, deschide-ti ochisorii frumosi; numai o privire amorósã si sumu mai fericitu ca acelu ce e leganatu in pólele profetului; — Asechi descépta-te! . . . oftã domnulu amorosu, tener'a fecióra inse remase muta, elu sarutã cu ardóre manutiele ei, dar' se 'nfiorã de recél'a ghiatiósa a acestora, apoi s'a scolaru lasandu jun'a lesínata.

— Óre sé fi moritu ea?! — eschiamã Mustafa — nu, ea n'a moritu, asia sunt tenerele frumóse; — acestu evenimentu nu e celu d'antãiu in vieti'a mea, mai veru-ce fecióra dragalasia incepe cu lesínarea, — mai tardíu apoi cu incetulu se dedau ele, — trebuie se-si vina si ea in fire . . .

Astfelu graindu elu se departã orecumu machnitu.

Femeiele din chili'a vecina alergara repede intr' ajutoru; corpulu ei lu frecara cu balzami mirositori, pe fatia i versau sucuri recreátore, si picurara apa ghiatiósa pe grosiór'a animei ei.

Intr' unu tardíu Asechi se descéptã oftandu adencu, fati'a ei cu incetulu si-redobandì rosiéti'a naturala, ochii ei cei mari si intunecosi éra straluciau in luciulu farmecatoriu, ca o flóre intenerita dupa tempestatea mare se aredicã; peptu-i rotundu undulã ca valurile miscate de suflãrile blande ale zefirului linu.

Éra s'a descéptatu! . . . o! dar' câtu de trista descéptare a trebuitu sé fia aceea, candu éra si s'a vedíutu in mediuloculu acelor fiintie urgísite?!

Descéptandu-se ea din somnulu agoniei, privi lungu inpregiuru, apoi eschiamã cu dorere :

— Ah! crude fiintie, de ce m'ati descéptatu, de ce mi-ati rapitu visurile fericítore?!

(Va urmã.)

Ioanu Siepetianu.

Anticitatea Romanilor din Ungaria.

(Finea.)

c) Literale privilegiale ale Isabellei reginei Ungariei din 1551 cu care nobililoru Romani, si intregi universitãti a opidului Lugosiu daruesce insemnu de arme, si in care litere dîce : „Isabela din darulu lui Ddieu regin'a Ungariei — — — dãmu pentru memoria — — — cã noi si la suplic'a credintiosiloru nostri, anumiti Maiestatei nóstre (pentru acea asternute), si vedîndu, si considerandu credinti'a, si fidelitatea si credintiósele servitii a credintiosiloru nostri egregii nobili Romani, si a intregi universitãti a opidului nostru Lugosiu, care coronei sacre a remnului nostru Ungariei, si apoi serenissimei Maiestatei regesci, si noua, si fiului nostru prestralucitu dupa impregiurãrile locuriloru, si a temporiloru staveru le-au facutu, si se silescu si de acuma inainte a le face, pentru acea loru, si erediloru, si posteritãtiloru acelu totutoru, cu voi'a deliberata, si din plenitudinea gratiei nostre speciale le concedemu aceste insemne a armeloru adeca : Lupu redimatu cu mediloculu pe corona, care in inceputulu séu capetulu litereloru nostre presente sunt depinse cu coloru aprosimativi. („Isabella Dei Gratia Regina Hungariae etc. etc. — memoriae etc. etc. — quod nos cum ad supplicationem certorum fidelium nostrorum, nostrae propterea Majestati, tum vero attentis, et consideratis fide et fidelitate, fidelibusque servitiis fidelium nostrorum Egregiorum Nobilium Valachorum, ac totius Universitatis oppidi nostri Lugos, que ipsi sacrae imprimis Regni nostri Hungariae Coronae, deinde vero seren: Maj: Regiae, acnobis filioque nostro Illustrissimo pro locorum et temporum varietate constante exhibuerunt, et in posterum esibere et impendere contendunt. Eisdem igitur, ipsorumque Haeredibus, et posteritatibus universis haec armorum Insignia, videlicet „Lupum medium Coronae“ insidentem, quae in principio seu Capita praesentium literarum nostrarum, suis appropriatis coloribus arte pictoria depicta sunt, animo deliberato et ex Specialis gratiae nostrae plenitudine concedimus“.

d) Literile lui Gavrielu Batori principelui Transilvaniei date in Alba-Julia in 1609 3 Aprilie, cu care litere acestu principe intaresce privilegiale Romaniloru din Banatu date de Ladislau regele Ungariei in 1457, si literale Isabellei reginei Ungariei din 1551 date pentru insemnele armale a opidului Lugosiu, care tóte se afla astadi in copia autenticate depuse in lad'a besericei gr. orien. romanesci din Lugosiu;

e) Documentulu, care la publicatu parintele

Michaelu Doliscovics in colectiunea literaria (Tudományos Gyűjtemény) din 1840 in care se dice: cumca Romanii Negrile, si Radomiru in tienutul Marmatiei inca sub regele S. Stefanu au capetatu chinesiaturile locurilor: Ozai si, Visso;

f) Registulu lui Sigismundu imperatulu si regele Ungariei despre organisatiunea militiei in tienutul Temesiului pana la Severinu inclusive, in care registu Romanii forméza banderiuulu seu propriu cu Filistei (Jazigi) si cu Cumanii (vedi memori'a comitatului Temesiu de Augustinu Bárány pag. 53 la documinte.)

Din mai susu memoratii scriitori, si însira-tele documinte veri care amatoriu de adevéru ne preocupatu de prejudetie, si liberu de ur'a nationala, apriatu póte vedé:

a) Că Romanii din Ungaria pe tempulu venirei Ungurilor in Ungaria au locuitu cu Slavii, cu Bulgarii si in Marmatia si in Banatu au avutu principii loru;

b) Că Romanii din tienutul Banatului mai de multu sub proprii regi a Ungariei au avutu in comitatulu Temesiului si in tienutul Banatului Severinenu (unde s'a estinsu apoi Banatulu Lugosiului si a Caransebesiului) au avutu districte romane, si nobili romani, dupa cum se scrie in privilegiile capetate de la Ladislau regele, si de la Isabela regin'a Ungariei in care apriatu stă: districte romane, si nobili romani;

c) Că Romanii din tienutul Banatului au avutu mai de multu Comitii loru, carii le judecau causele;

d) Că Romanii cei din Banatu precum si cei din Marmatia si mai de multu cu inimosia, cu sacrificie multe, si cu eroismu laudaveru au aperatu patri'a in contra Tatariloru si a Turciloru, si si-au castigatu merite nemoritóre, si că Romanii mai de multu n'au fostu servi toti, si fusionati in ginte Magiara.

Dupa tóte acestea pentru insemnatatea Romaniloru din Ungaria mai adaugu, si acea: a) cumca nu numai Romanii din Banatu si din Marmatia au avutu privilegie si drepturile sale; ci si Romanii din confinele Croatice si Slavonice dupa cum se scie din corpulu dreptului Ungaricu in care in mai multe locuri (in anulu 1604 artiel. 14-lea pag. 19. 136.—1635 artiel. 40) se face mentiune despre privilegiile Romaniloru din confinele croatice si slavonice, si se demanda: ca in aceste confine séu in modu egalu, séu alternate sé se conferésca oficiele militare nationaliloru dupa cum suna artielulu alu 63-le: „Licet tot Articulis diplomatibusque Regiis in diversis sancitum sit, ut Valachi Schlavi

et Praedauci sub potestate Capitaneorum in confinii Croaticis et Slavonicis commorantes, Regno incorporarentur, et sacrae coronae applicarentur, officiaque militaria alternatim nationalibus conferrerentur; huiusque tamen praemissae leges et diplomata optato effectui mancipata non essent, quod non absque gravi damno et praejudicio eorundem statuum ordinum Regni in effectuatum esse manifeste comperiretur. Ideo ex benigna annuentia suae Majestatis, universorum statuum et ordinum voto et suffragio ulterius quoque sancitum est, ut Art. 89. 1659 aliique in eo citati et attacti etiam nunc renovati, debitae executioni et effectui, modalitate in iisdem expressata, quam primum demandentur ac terminentur“ (pag. 526) si dupa cum se afla si la pag. 374; b) cumca si in Ungaria superiora mai de multu s'au aflatu Romani; carii aveau privilegie anumite, dupa cum se póte scéi din opulu lui Martinu Schvatner despre scultetiele din Ungaria (tiparitu in Buda la anulu 1815) la pag. 78, unde serie: cumca Romanii in Ungaria superiora au avutu vile cu privilegie, si Romanulu Lasconu a avutu curii libere; c) cumca in Ungaria mai multi barbati de origine romana mai de multu au portatu oficie mai inalte cu lauda si cu multa gloria, dintre carii memorâmu aci pre Ioane Corvinulu banulu Severinenu, si pre Mathia Corvinulu regele Ungariei, acaroru vertuti, si beneficie nemoritóre si astadi vérsa daruri multe peste remnulu Ungariei, si peste crestinatatea nóstra.

Tóte câte am scrisu pana aci in acestu artielu despre insemnatatea istorica a Romaniloru din Ungaria, le publicu singuru din interesulu adevérulei istoricu spre a refrange credintia acelora, carii nu cunoscú trecutulu Romaniloru din Ungaria, si spre a mai latí in ordine cunoscintiele istorice despre stramosii Romaniloru. carii astadi se afla in Ungaria si in Banatu in numeru mare.

Gavrilu Pop,
canonicu.

Suveniri si impresiuni de caletoria.

XII.

Intraramu in o curte, unde cas'a si siur'a mai nu le poteai distinge de olalta. Unu betranu ni ese inainte dicandu că a perdutu chei'a si nu póte sé ni arate *mosiculu*, dupa limb'a lui. Dupa o insistare inse o scóse de sub talp'a casei. Se duse spre o coliba care cu nimica nu semená mai tare decâtu cu unu cotetiu. Si togma acesta erá museulu in care se pastrá urmele de mosaicu.

Vre-o trei inși, că-ci atâți numai încapeau de odata, ne indesamu capulu în peptu și ne plecăm umerii la genunchi, și intram abia în coliba. Betranulu ne radica nesce scanduri, ce în forma de usie erau asiediate pe faci'a pamentului; și sub acêsta vedem mosaiculu.

Din cele ce amu descrisu mai în susu nu-mai eră nimica. Abia se mai conservase unu micu petecu, din care unele pietricele erau sfarimate cu totul. Se mai vedea și unu micu colțiu de arabesce. Atâtu negrigea proprietarului, câtu și vandalismulu turciloru, au nimicitu acestu mosaicu, pretiosu monumentu, a carui completa decopiere dimpreuna cu a tablouriloru o datorim baronului Josika.

În curtea și gradin'a d'aci se vedu fôrte bine urmele de zidu și de apaductu. -- Daici esimu în partea de media-di d'asupra satului de unde se vede peste satu și peste campa. Aici înca aspectulu eră unu vastu cîntirimu de ruine, parte acoperite cu pamentu, parte gôle că si nesce schelete.

Radiele sôrelui apunetoru se resfrangea melancolice pe aceste morminte; ôspetii cercuiau încôce și în colo, ca la o procesiune.

Aerulu tristu ce respirau aceste locuri; suvenirile istorice care spunu d'atâta marire și splendoru a lor; vederea unui poporu atâtu de abatutu, ce întindu colibile sale pe acestu santu și gloriosu pamentu, pe care au calcatu și au locuitu odata în palatie stralucite, ômeni și generatiuni la a caroru nume se închină o lume întrêga; consideratiunea nemangaiôsei nôstre pusctiuni actuale, a nepotiloru acelora: tôte acestea și altele înca care tempulu me lasa numai sê le senti, dar' sê nu le respicu în cuvinte, într'atâtu m'au atinsu, încâtu nu am mai potutu resiste d'a nu-mi inecă ochii în lacrimi, și d'a nu senti o strinsura, o innebusîre în sinulu meu. Pentru d'a-mi ascunde pentru atunci acestu simtiu pôte pré femeiescu, me furai dintre ceilalti; și în o considerabile distantia pe o coliniôra sub unu meru, dau aeru liberu suspinelor, ce se indesau în peptulu meu că venturile în stanc'a lui Eolu, și în $\frac{1}{2}$ ôra le-am tradusu în aceste cuvinte scrise aici pe genunchiu:

Cum vine peregrinulu din tiêra departata
S' adôre sê se 'nchine la marele mormentu :
Eu vinu la voi ruine cu anim'a 'ntristata,
Sê versu amare lacrimi pe santulu vostu pamentu.

O! spuncti unde este a vôstra fericire,
Marire-a carei lustru ca sôrle-a lucitu ?
Si unde e poporulu, brilant'a omenire
Ce sub a' vôstre radie odat' a înfloritu ?

S'a dusu pe cum se duce ce 'n lume-o data vine,
Colo 'n nemarginire, eternu ascunsu limanu :
Asia se duce diu'a în nôpte sê se 'ncline,
Si-a' riuriloru unde în vastulu oceanu.

Candu tempulu ce se scurge, candu diu'a ce lucece,
Nu pôrta pentru mine nimicu mangaetoru ;
Candu patri'a tresare sub bratiulu ce-o lovesce,
Sub man'a sacrilega de fiu-i vendietoru ;

Candu magic'a sperantia se 'ntôrce ridietôre,
Si neci o radie înca nu las' a mai luci,
Voi singure atunce ruine plangatôre
Sdrobitu-mi rece sufletu poteti a-lu mealdi.

Sculati divine umbre din vested'a tierina,
Cautati la cei ce calca maretiulu vostu pamentu,
Cu lacrimi și 'nfrangeri ci astadi vi se 'nchina
Er mane sorti arunca pe sacrulu vostu vestimentu.

Cum stôrce pe campia din florile voiôse
Cerescele profume unu ventu uragiosu :
Asia fatale tempuri și mani ingiuriôse
Au storsu din alu nostu sufletu ce-e mare și frumosu.

Candu vedu atâtea rele la fratii unui sange
Produse și nutrite c'unu simtiu *religiosu* !
Si candu la capetâiu-mi în visu-mi stâ și plange
A patriei fantasma c'unu versu nemangaiosu.

Eu vinu la voi atuncia în erud'a-mi desperare
Sê aflu mangaere pe tristulu vostu pamentu :
Cum vine peregrinulu din lunga departare
S' aprind' alui credintia la marele mormentu !

XIII.

Unii pretindu că, afara de Gradisce, vechi'a Ulpia-Traiana s'a estinsu peste locurile unde se afla acum satele Hobitia, Brézova, Gureni, Pesteană, Pestenitia, ambele Ostrove, Clopotiva, Cârnesci, Riu-de-mori; pôte și Densusiu.

Se pare înse că cei ce sunt d' acêsta parere, n'au cercetat și n'au vediutu aceste locuri, pentru-ca sê se convinga de imposibilitatea asertiunei lor.

Spatiulu dintre aceste sate este mare, astu-felu cum nu se pôte presupune neci într' unu chipu, ca o atate sê se fia estinsu atâtu, cu atâtu mai vertosu în Dacia, unde cultur'a romana nu-mai pucinu tempu a potutu lucrâ neturburata și neimpedecata.

Pestenitia se afla în paduri pe o vale despartîta de Gradisce prin multe dealuri. Pestean'a se afla în pol'a acestoru dealuri; și campurile ei, ale Brézovei și ale Densusiului, care distâ 2 ôre de Gradisce, arata că ele cea mai mare parte, câti-va secolii mai înainte, au fostu acoperite cu paduri.

Aceste, tóta natur'a si pusetiunea locului nu póte admite o astu-felu de parere.

E dreptu cá mai pe tóte campurile acestoru sate s'au aflatu si se afla totu mereu monete, medalie, inscriptiuni, urme de ziduri si a. Acesta inse nu dà dreptu nimerui a dice si a intari, cá si aceste locuri au fostu acoperite de cetáti, fara numai cá in aceste locuri au fostu sate.

In satulu Ostrovu unu locuitoru aflase odata o medalie de o marime rara cu unu lantiu aternatu; medalie, lantiulu, totulu de aur. Elu necunoscundu aurulu, a tienutu cá este arama si medalie a dat'o la copii sê se jóce cu ea, ér lantiulu l'a pusu de baera la sbiciu. Unu corturaru séu rudaru, la tergulu Hatiegului, a cunoscutu baer'a de aur, si i-a cumperat'o cu vr'o cáti-va cruceri. Medalie i-a cunoscut'o a casa altu rudaru si a insielat'o éراسي cu vr'o cáti-va cruceri, dícandu cá i trebuie sê o puna petecu la o caldare. Comitele de atunci, precum se spune, aflandu d' acést'a, a luat medali'a de la rudaru, si atátu rudarului cátu si locuitorului din Ostrovu, celuia pentru insielatiune, acestuia pentru cá n'a dus'o la densulu cátu ce-a aflat'o, le-a asternutu câte-va dieci de aluni. Tote acestea nu le-a facutu ca comite supremu, ci cá jude patrimonialu! Ér medali'a a secuestrat'o pentru sine.

Cea mai mare parte din ruinile Ulpiei-Traiane, inscriptiuni, monuminte, sculptura, statuaria si a. se afla ziduite séu asiediate ca ornamente in curtile unguirilor séu mai bine ale romanilor unguiriti din acestu tienutu. Dar cea mai mare parte se afla la curtea baronului Nopcea in Farcadinu.

Este adevératu cá sapári cu totu adinsulu nu s'au facutu inca in ruinile Ulpiei-Traiane, neci in alte locuri. Cu tóte aste eu me temu fórté, cá precandu ne vomu desteptá noi a aduná aceste sante ramasitie a le parintiloru nostri, urme nesterse ale culturei si glorei loru, — nu vomu mai aflá alt'a decâtu póte nesce ciobe de óle ori sfarimaturi de caramidi, care n'au mai trebuitu nimerui. Lasat'amu destule ca sê ni le iee strainii din naintea nasului, vomu lasá óre ca sê ne iee si aceste sante si scumpe suveniru, ce ni le-au lasatu parintii cu limba de mórte intru suvenirea loru si a fapteloru loru, si care le-amu udatu atátia secolu cu sangele nostru, cu lacramile si sudórite nóstre. Despretiulu lumei si blastemele nepotiloru nostri voru incoroná mormintele nóstre!

Nu potu lasá neamintitu cá pe ruinile Ulpiei-Traiane in Gradisee, s'a nascutu unu june

romanu, care a studiatu si a absolvatu gimnasiulu si teologi'a din Blasiu. Elu a semtítu o deosebita inclinatiune la poesia, si insusi a compusu mai multe piese, din care eu am vediutu numai una publicata pare-mi-se in fói'a Gazetei in 1852, am vediutu inse mai multe nepublicate, dar din intemplare nu posiedu neci un'a.

Densulu a compusu o poema epica sub titulu „*Icon'a Jobagiei*“ care a dat'o dlui Cipariu, ca sê-si dee parerea, dar' dinsulu intr' aceea a moritu, si manuscriptulu se afla si acum in posesiunea dlui Cipariu, pe care l'amu audítu dícundu, cá acésta poema, scrisa in stilu si spiritu popularu, este de interesu in totu chipulu, si documentéza unu spiritu poeticu originalu, si cá o va publicá cátu mai curendu.

XIV.

Doce óre de unu santu peregrinagiu pe acéste urme a facutu pe unii sê-si uite de amaratiunea, nemangaarea si caderea nóstra de astadi; transportandu-i cu mintea si anim'a in tempurile de gloria, fericire si demnitate romana. Din contra altii cu cátu si-aduceau mai tare aminte d'acestea, cu atátu semtiau mai amaru umilirea si abaterea nóstra de adi.

Sórele apune si umbrele mai recórose ale serei innóta pe campuri.

Trasurile incepu a duruí pe drumu in diosu. Astfelu se desparte multimea dupa ce-a asiediatu pe unu fericitu in Valea eternitatei.

Cu socii mei iau drumulu lateralu ce duce la Densusiu.

Trecemu prin satulu Pesteanu, pe a carui utili gardurile inca le vedeamu rezimate cu petri monumentale.

De aici peste o óra ne aflámu in marginile Densusiului. Unu sociu alu meu, mare amatoru de monuminte, de anticitati, diarece in capulu satului chiar lunga drumu unu ce ca o columna. Eu ocupatu cu revederea a loru mei, ce avea sê se realizeze indata, uitasemu a face atentu pe socii mei la acésta ramasitia din tempuri vechi.

Coborimu din trasura, si la lumin'a de aprindióre cautamu la acestu zidu ce are form'a unei columne.

Elu stá aici din tempuri immemorabile espusu temeliteloru fara d'a se ruine in sa cátu de pucinu. Poporulu i dice „la Chipu“ (fara indoéla: Cippus). Este claditu din ardesia si franturi de caramida cu cementu vechiu romanu. Zidulu atátu este de petrificatu, in cátu apare ca taiatu intregu din stanca. Are optu facie,

si'n cea mai inalta din ele se afla o frida séu afundatura patrunghiulara.

Spre ce va fi servitu acésta columna aci, nu se pôte sei cu siguritate.

Dar e fôrte probabilu câ s'a facutu pentru d'a arată milele, si in acestu casu in fridase va fi aflatu o lespede de lemn, ori marmoru, pe care se voru fi fostu insemnate milele. Columna acésta a nalta de 18 pitiore si grósa de 4 pit. — Éa nu pôte fi fara insemnatate pentru loculu in care se afla.

Arone Densusianu.

Ruinele puntei lui Traianu.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 192.)

Éca inca nescé petri ca tóte petrile, simple si tacute ca tóte ce nu au vícti'a, pre cari numai intem- plarea le-a adunatu si pusu laolalta, pentru ca sê form- medie unu monumentu grandiosu, care sê vorbésca despre poterea spirituala si materiala acelu ce lu-a creatu; — inca nescé petri ca tóte petrile, simple si tacute, ca pétr'a mormentului pe langa care cei mai multi trecu cu nepasare, alții éra se oprescu câtuva tempu spre a ceti cine jace aci? si cei mai putieni vinu ca sê verse câteva lacrimé de pietate. Multe mon- uminte de aceste odihnescu pe pamentulu stramo- siéseu, pe langa cari cei mai multi trecemu cu nepa- sare, séu le calcâmu, le ruinâmu cu crudelitate. Ade- scori audîmu si vedemu câ in mai multe locuri din provincia, întrebúntiédia petrile monumintelor antice spre scopuri atâtu de dejositóre pentru aceste monu- minte sante, câ anim'a binesentítóre trebuie sê se tul- bure de atâta nepietate. Nu calcati si ruinati fara cru- tiare si acele putîene ruine din nenumeratele monu- minte, ce au aredicatu luptatorii pentru civilizatiune — stramosii nostri; nu ve fia rusîne a ve aretá cu pietate catra aceste ruine din trecutul gloriosu, catra aceste putiene remasítie ce au mai potutu scapá de furí'a bar- barilor si nepietatea ignorantiei!

Ruinele puntei lui Traianu ce le vedemu in ilus- tratiunea nóstra scósa din „Hazánk“ sunt aprópe de Turnulu Severinu; aci a fostu grandíós'a punte aredi- cata de gloriosulu imperatoru, pentru ca Dacia sê fia legata laolalta cu Mesia, planulu lui a fostu maretiu si lu-a escutatatu, inse precumu scimu urmatoriulu seu imp. Adrianu a stricatu acésta punte, cu euventu câ asia Dacia e mai scutita de invasiunile barbarilor de peste Istru, — asia noi potemu vedé numai rui- nele acestui opu maretiu, inse din aceste inca ni pótemu órecumu inchipuí marimea lui din trecutu; — dar' sê ascultâmu pre fericítulu cronicariu alu nostru Giorgiu Sincái, éca ce ni spune elu dupa Dionu Cassiu :

„Intru aceea — díce Cronic'a — Traianu a fa-

cutu podu de piétra preste Dunare, de care cu singuru nu potu destulu a me minuná. Câ-ci macaru câ a facutu Traianu mai multe lucruri minunate, dar' podulu acela pre toate le întrece; fostau facutu pre 20 de stelpi de piétra cioplita, si in patru cornuri taiata : fiesce care stelpu erá afara de temeiu inaltu 150 de picióre (mate- maticesti), latu 60. de picióre, si erá stelpii departati unulu de altulu 170. de picióre, si cuprinsi cu bolte pe deasupra. Chieltuial'a facuta pre podulu acesta a fostu nespusa; dar' pentru aceea a fostu podulu mai minu- natu, pentru câ s'au facutu in rîu venturos, si plinu de móla, si pentru câ ap'a rîului, nu s'au potutu abate intr' alta parte. Éra eu nu pentru aceea am spusu latí- mea rîului, pentru câ dóra ar' fi pré mare (câ-ci une ori candu inundédia, de dóue, si de trei ori inca e mai mare) : ci pentru câ atâta este in loculu acela, carele e celu mai angustu, decátu care mai de 'ndemana, de a face podu, locu altulu nu s'a aflatu, in carele cu câtu cure rîulu din latu in mai angustu si éراسi diu angustu in mai latu, cu atâta cure mai repede si e mai afundu, ce inmaresce greutatea, cea de a face podu. Din care lucru lesne se pôte întielege anim'a cea mare a lui Traianu.

Podulu acela nóua nu este de folosu, aici nu se trece pe densulu, ci stau stelpii numai de fala, ca si candu aru fi acuma facuti, ca sê se cunósca dintr'ensii, câ nu este ce n'ar poté face mintea omenésca.

Traianu a facutu podulu acesta, câ se temea ca nu cumva inghiatiandu Dunarea, sê se pornésca vre unu resboiu asupra romaniloru celor dincolo; care de cumva s'ar intempla, sê póta lesne trece ostile preste densulu. Ci Adrianu temanduse ca nu cumva barbarii omorindu padietorii podului, mai lesne sê tréca in Me- sia, au poruncitu sê respésca partíle cele deasupra podului.“

Columb'a.

(Romanu de *Alesandru Dumas.*)

(Urmare.)

Columb'a nu mai pôte sborá; la o suta de pasi aripele ei slabira; se acatiá in cele mai inalte crengi ale unui plop, d'a supra careia voiá sê sbóre; si picá din crénga 'n crénga pana la pamentu.

Alergai la ea cu bratiéle deschise si cu anima franta; tota curgerca fu unu gemetu, ce se finí intr' unu tîpetu de dorere. O aredicai si dupa repausu de unu minutu, ea se încercá a sborá de nou, dar cadiú éra.

Eu cadiui langa ea si in desperatiunea mea me téraiam pe pamentu si cu man'a si cu dintii dubiam érb'a.

Dómne! Dómne! ce voiú devini. Eram fôrte su- metia, forte norocósa, fôrte sigura in fericirea mea; o tieneam in man'a mea, dar sórtea deschise man'a mea, si scumpulu meu tesauru disparú.

O Dómnne! Dómnne! nu-mi vei tramite inspira-
tiune, lumina si o flacara?

Dómnne, Dómnne, protege-me! Dómnne cauta a
supra mea cu îndurare! Dómnne, Dómnne, voiú devini
nebuna! . . .

Asceptu, asceptu.

Bunetate domnedieésea, tu m'ai ascultatu!

Asculta, asculta, multu iubite, in ânim'a mea se
renasce o sperantia, séu mai multu speranti'a acésta e
o iluminatiune de susu.

Asculta! din ferést'a mea urmaí atâtu de adese ori
sborulu columbei nóstre in momentulu departarei sale,
incâtu fara a ratecí potu merge doue trei mile in direp-
tiunea acea, in care sborà ea. Ea trecù peste isvorele
acelui riurelu, care la Foix se vérsa in Ariége. Ea tre-
buiá sê tréca peste mic'a paduritia Amourtier, peste
Salat intre Saint-Girons si Oust.

E bine, éca ce voiú face :

Me voiú imbracă in vestmentu de pelerina; voiú
plecá a te cercá, voiú merge pana la satutiulu Ricupre-
gan; eu o vedui disparendu totdeauna in direptiunea
acestui satutiú si daca am ajuns'o, atunce me voiú con-
crede ei. La fie-care sborare ea póte inaintá o suta de
pasi. Fia, ea va sborá o suta de pasi, apoi va pausá
si órasi va sborá o suta de pasi, servindu-mi de condu-
catóre; eu i voiú urmá, cum evreii urmara nóptea
stêlpului de focu si diu'a stêlpului de negura; câ-ci si eu
cereu pamentulu promisú si séu lu-voiú gasi séu voiú
morí pe cale de ustencá si de dorere.

Ah! séu câ acésta cale va fi lunga; sermana
columba, martiru dulce alu amórei nóstre, iérta-me câ
te lasu a suferí! — Serman'a columba nu póte sborá
pe dî mai multu de una séu doue mile; nu-mi pasa,
multu iubite, neci daca tota vícti'a mea asiu petrece-o
cu cercarea ta . . . Oh! da, te-asiu cercá pana la finca
vietiei mele!

Asié dara eu plecu. Plecu fara intardîare inea
astadi.

Spusei superiórii nóstre tóte, tóte, afara de nu-
mele teu. Acésta e o femeia santa si dómna, carea a
sufiritu de dorerea mea si a plansu de lacrimele mele.
Ea mi-recomandá pe cine-va de petreccatoriu, dar eu
lu-refusai. Eu nu vreu pe nimene; câ-ci ceca ce facu
eu, e lucrulu instinctului, e unu misteru între ceru si
intre noi; decâtu i promisei, câ i voiú serie daca te
voiú gasi. De nu-i voiú serie, ea va poté sci câ am mo-
ritu, am moritu nebuna, desperata, la marginea cutarei
paduri, langa drumu, séu pe tiermulu cutarui fluviu.

Plecu si ducu eu mine tote epistolele acele ce
ti-am scrisu, ce nu le-ai primitu si dóra neci candu nu
le vei primí. Oh! daca odata le voiú poté aruncá la pi-
ciórele tale dîcandu : „Cetesce! cetesce! multu iubite!“
tu vei vedé in diu'a acea, câtu am suferitu; in diu'a
acea voiú fi fericita!

Plecu, acuma suat trei óre dupa médiadi; speru
câ inea adi voiú ajunge la Rieupregan.

7. juliu nóptea.

Inainte de a plecá me dusei la beserica, sê ducu
cu mine pe Ddieu, decumva este iertatu sê vorbescu
asié. Me asternui inaintea altariului, fruntea mi-o ra-
diemai de o pétra scobita, chiar la loculu acela unde
scobirea formá o cruce si me rogai.

Oh! e multu dreptu, câ in rugatiune e mangaiare.
Rugatiunea e acea movila verde, unde omulu dupa ca-
lea cea ostenitóre se póte odilni. Rugatiunea e acelu
riurelu, ce-lu gasesci in desiértulu nosiposu, si din care
te poti recorí.

Parasii beserie'a plina de taria si de sperantia;
mi-para câ Ddieu ar fi alipitu de úmerii mei aripele
cutarui angeru : totdeauna rugatiunea erá acea ce me
inaltá de pe pamentu la Creatoru.

Nu e asié, Dómnne, câ acésta e numai o incercare?
inea nu m'ai judecatu? si densulu e la finca acelei cale
pe alu careia inceputu sum eu?

Ascepta-me, multu iubite, câ-ci ti-juru, câ intr' o
dî séu alta voiú ajunge la tine!

Te lasai pe unu minutu sê me radiemu de o
grathia a ferestei, ce se deschide catra satulu Bous-
senac

Acestu satu jace in calea mea, voiú trece prin elu
manc, de cumva numai columb'a nóstra nu va luá alta
direptiune. Unu cane urlá tristu, fara 'ndoiéla a rate-
citu intr' o paduritia, ce o diarii de-a stang'a de mine,
ea pe unu puntu negru.

Mi-dîsei :

— Daca canele va incetá a urlá, acesta va fi
semnulu câ-lu voiú gasi.

Canele tacù.

Câtu de superstitiosu e omulu daca iubesco, ser-
mane multu iubitulu animei mele! Scii tu acésta? su-
feri tu?

Dómnne ce nópte frumósa! Mi-dîcu, câ dóra si tu
esti la feresta ca si mine, câ si tu privesci catra mine
ca si eu catra tine, câ si tu eugeti la Ddieu si la mine,
cum eu eugetu la Ddieu si la tine.

Vedusi stelisiór'a acea frumósa carea taiá ceriulu
eu radia de flacara? câte mile a facutu acea intr' unu
secundu?

Oh! daca eu intr' unu secundu asiu poté merge
de-aice pana la tine!

Asiu primí si secundulu acestu luminosú alu fericiri-
rei, de ar trebui sê-i urmedie chiar si nóptea eterna.

(Va urmá.)

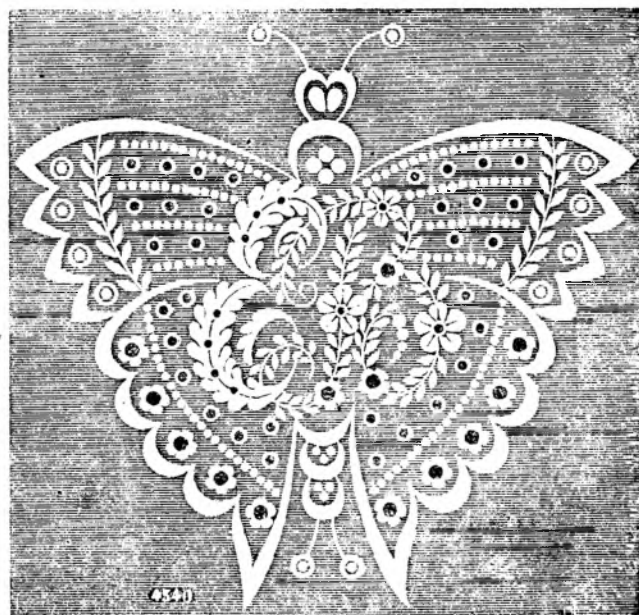
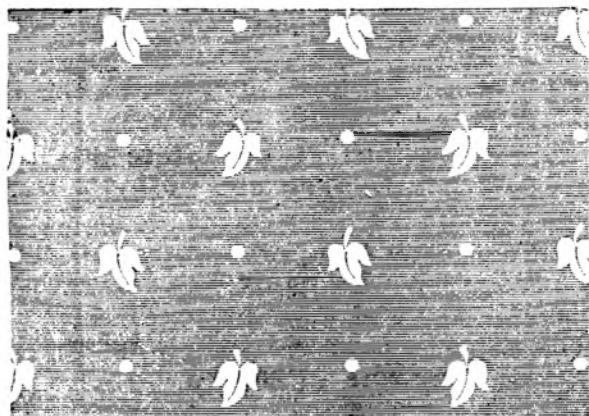
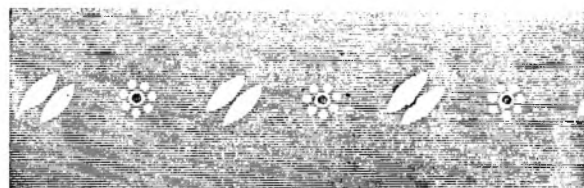
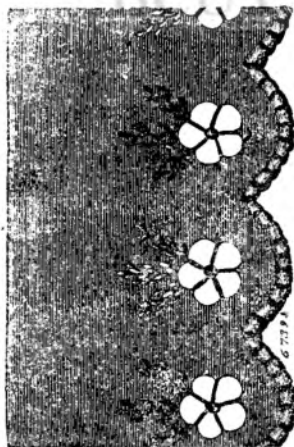
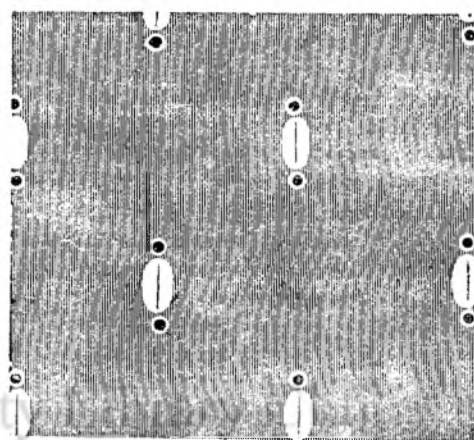
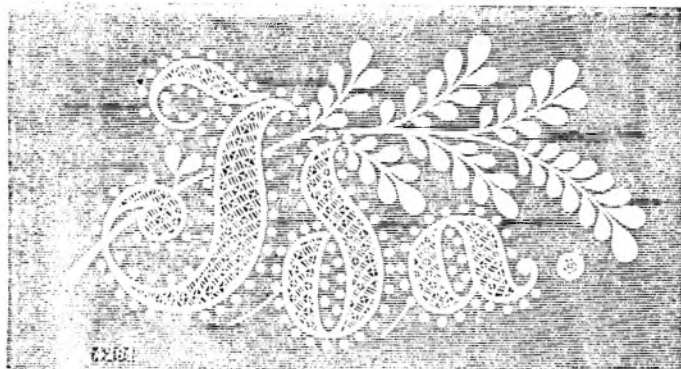

MODELE
DE
LUCRURI FEMEIESCI
REVISTA
SOCIALA.

NOUATAI
DIN
LUCRURI
SI DIN
STRAINETATE
FELIURITE
TEATRU.

Modele de brodaria.

Ce e nou ?

* * * (*Cas'a reprezentantilor dietali*) va fi acusi mai de totu gata, in câtu privesce lucrulu zidarilor. Pana ce inse paretii nu se vor uscá bine, cas'a de josu va tiené siedintiele sale in sal'a cea mare a museului.

* * * (*Instalarea*) Ilustr. Sale Ioane Popasu s'a tienutu in 12. noemvre la Caransebesiu. In nrulu vinitoriu sperámu a poté referá mai pe largu despre acésta solenitate.

* * * (*Din Blasiu*) primimu insciintiarea, cá portretulu lui Romantiai ce se afla intr' unu institutu de acolo, e de totu negrigitu, mângitu si aruncatu in chili'a servitorilor. Nemoritoriulu Mecenate alu tenerimei ar meritá mai multa pietate din partea respectivilor!

* * * (*Banii de incoronare*) — precum se vorbesce, acuma se si batu in baiele de auru de la Kórmöcz.

* * * (*Societatea de leptura a junimei romane din Oradea-mare*) a deschisu siedintiele sale in 22. optomvre; numerulu junilor de fatia erá 37, parte juristi, parte gimnasisti din clas'a VII si VIII. intre cari si unu germanu; in siedinti'a asta se alesera oficialii societáti, si anume de notariulu corespundintielor se alese Dimitriu Popa juristu in an. I., de notariulu siedintielor: Nicolau Oncu stud. in cl. VII, de casariu: Vasiliu Popu jur. III si de bibliotecariu: Ambrosiu Berinde stud. in clas'a VIII. In urma se decise, ca Societatea si in anulu acestu-a sê tiená siedintie in fie-care domineca.

* * * (*Diel'a Croatiei*) s'a deschisu in 12. noemvre la Zagrabia.

* * * (*Il. Sa D. Emanuilu Gozsdu*) in dílele trecute a sositu a casa din cerculu electoralu Tinca in Biharea, unde alegatorii sei lu-primira cu multa bucuria si solenitate.

Literatura si arte.

* * * (*O carte noua din Bucovina.*) Din Cernauti primiramu urmatórea carte: „Catechisu constitutionalu. De Dr. Ambrosiu Dimitrovitia.“ Opulu e premiatu cu 70 galbeni, la care suma dlu Jancu barone Mustcatia a concursu cu 50, ér dlu Alesandru cavaleru de Costinu cu 20 galbeni.

* * * (*„Gazel'a Transilvaniei“*) acésta zelósa anteluptátore in caus'a natiunala, ese in formatu mai mare.

* * * (*Domnisiór'a Elisa Circa*) dode alu doile concertu in Aradu la 5. noemvre dupa médiadi la 5 1/2 óre. La acestu concertu luara parte si doue domnisióre romane din Aradu. Publiculu numerosu ascultá cu multa placere tote piesele.

* * * (*Concertu stralucitu.*) La 10. decemvre se va tiené in sal'a cea mare a redutului din Pesta unu concertu grandiosu, la care vor luá parte cei mai renumiti artisti. De óra ce chiar in diu'a aceea se va deschide si diet'a, se speré dia cá Maj. Sa asísdere va onorá cu presinti'a Sa acestu concertu.

* * * (*Jurnalu nou.*) Abia trece unu numeru ca sê nu anuntiámu esírea cutarui jurnalul nou in Romania. Asiá inregistrámu acuma, cá in locul „Actualitatei“ acuma ese „Cugetarea“.

Gácitura de siacu.

De
IOSIFU OLARIU.

ui-	riá	Mo-	ro-	vo-	Ce	li-	du-si
vi-	lor	tatu?	mo-	ei	nan-	stri	ba-
Si-	ati	cu	sii	mani;	ta-	pre	ma-
si-	te-	giu	Câ	bu-	ri-	pii	au
te	onu.	Res-	re,	or-	pe	de	pa-
gie	mo-	ro-	co-	Voi	tem-	pi-	cam-
ai	pó-	A	ni-	Un	Ge-	gani?	pii
stra-	ma-	pii	ce	Dragi	ei,	de-su	catu?

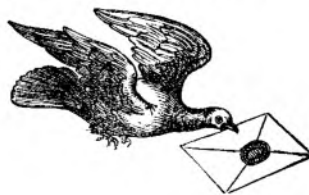
Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea rebusului din nrulu 14:

„Fрати de-unu sange si de-o mama.“

Deslegare buna primiramu de la domnulu Ioane Simionasiu.

POSTA REDACTIUNEI.

Satumare. V. D. Am primí cu bucuria atare insciintiarea despre vieti'a sociala si despre societatea de lectura de acolo.

Dlor teologi in Viena. Amu vedítu cu ochii cand Vi s'au espedatu numerii. Ne miramu dar de reclamatiune. Vi s'a espedatu si a trei'a óra.

Rogamu pe domnii acela carii in locu de 2 fl. ni tramisera numai 1 fl. 50 cr. sê suplinésca restulu!

Cu esemplare complete din inceputulu lui Optomvre mai potemu inca sierbí.

Pentru stím. prenumeranti noi la nrulu presinte alaturámu cól'a a patr'a din romanulu „Columb'a“.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**